

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ Т.Ф. Бірюкова

«_____» _____ 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА
Другого (магістерського) рівня підготовки

освітньо-професійна програма «Соціальна робота»
спеціальності 231 Соціальна робота
галузі знань 23 Соціальна робота

ВИКЛАДАЧ: Сорокіна Олександра Сергіївна, к.філос.н., доцент, доцент кафедри
соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
Маловічко О.В.

Протокол №1 від “24” серпня 2024 р.
Завідувач кафедри

Бутченко Т.І

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: sorokina.soc@gmail.com

Телефон: 063 711 22 15

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: соціології, 4 корп. ЗНУ, ауд. 309, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою курсу «Гендерні аспекти професійної компетентності соціального працівника» є формування у здобувачів магістерського рівня гендерної компетентності як невід'ємного компонента їхньої професійної підготовки, який дозволяє забезпечити ефективну, об'єктивну та неупереджену соціальну допомогу клієнтам. У межах курсу здобувачі формують навички застосування інтерсекційного підходу, гендерного аналізу, діагностики дискримінації, гендерно-чутливого спілкування, побудови довірчих відносин з урахуванням гендерної ідентичності та досвіду клієнта. Важливою складовою є розвиток вмінь співпрацювати з різними гендерними та соціальними групами, розвинути здатність до критичної саморефлексії щодо власних гендерних упереджень та їх потенційного впливу на професійну практику.

Пререквізити: опанування дисципліни «Гендерні аспекти професійної компетентності соціального працівника» ґрунтується на результатах навчання, здобутих під час вивчення таких освітніх компонентів:

ППС 1. Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи який забезпечує знання щодо ключових теорій соціальної роботи, зокрема із предметним полем гендерного підходу.

ППС 5. Соціальна робота в громаді формує навички аналізу потреб до розробки та реалізації соціальних програм, зокрема з урахуванням гендерної складової.

ППОП 5. Антикризова соціальна робота надає досвід надання допомоги у кризових ситуаціях, зокрема пов'язаних з гендерно чутливими питаннями.

Постреквізити: знання та компетенції, сформовані під час вивчення курсу «Гендерні аспекти професійної компетентності соціального працівника», є основою для подальшої професійної апробації та підсумкової атестації - кваліфікаційної роботи магістра.

ПА 1. «Підготовка кваліфікаційної роботи магістра» – підсумковий етап, де здобувачі демонструють сформовані компетентності, у тому числі гендерного аналізу, гендерно чутливого спілкування, інтерсекційного аналізу проблем.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	3-й	3-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	12 год.	4 год.
Семінарські заняття	12 год.	4 год.
Самостійна робота	66 год.	72 год.
Консультації	Понеділок та п'ятниця, Google Meet https://meet.google.com/azg-gkvf-vyq	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=18054	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
СК 03. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання. РН 01. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	Опрацювання наукової літератури Відповіді на семінарських заняттях Тестування у системі Moodle Виконання практичних завдань у системі Moodle Ведення дискусій Виконання дослідницької індивідуальної роботи з презентацією результатів
СК 07. Здатність до професійної рефлексії. РН 09. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.	
СК 17. Здатність здійснювати комплексне оцінювання потреб осіб і груп уразливих категорій населення з урахуванням індивідуальних і соціальних детермінант (вік, стать, ресурсна забезпеченість) відповідно до етичних стандартів соціальної роботи. РН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.	
СК 18. Здатність критично аналізувати інформацію щодо соціальної ситуації клієнта, оцінювати її достовірність і формулювати завдання для побудови ефективної інтервенційної стратегії у соціальній роботі. РН 21. Здійснювати комплексне оцінювання потреб осіб і груп уразливих категорій населення відповідно до етичних стандартів соціальної роботи.	

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади гендерних аспектів професійної компетентності соціального працівника

Тема 1. Предметне поле гендерних досліджень.

Передмови виникнення гендерних досліджень, їх об'єкт та предмет. Гендерна ідентифікація та гендерна нерівність. Зміст понять «стать», «гендер», «патріархат», «матріархат (гінеократія)», «сексизм», «гендерна рівність», «емансипація», «фемінізм», «гендерна компетентність». Засоби виразу гендерних відмінностей в суспільствах. Гендерні теорії (теорія гендерних відмінностей, гендерної нерівності, гендерного пригнічення, структурного пригнічення). Методологія гендерних досліджень.

Тема 2. Нормативно-правове регулювання гендерної рівності.

Нормативно-правове поле регулювання гендерних питань. Міжнародні механізми захисту. Зміст та основні положення Стамбульської конвенції. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Алгоритм дій соціального працівника при виявленні факту дискримінації за гендерною ознакою в закладі соціальних послуг. Фіксація факту дискримінації, надання допомоги, інформування керівництва, звернення до уповноважених суб'єктів, супровід постраждалого та розробка превентивних заходів.

Тема 3. Гендерно-чутливий підхід у соціальній роботі.

Принципи та засади гендерно-чутливого підходу. Бар'єри у реалізації гендерно-чутливого підходу. Використання гендерно-нейтральної мови. Техніки спілкування з врахуванням особливостей клієнтів (пережита травма, агресія, гомофобні/сексистські погляди тощо). Орієнтація на індивідуальні потреби клієнта. Розробка індивідуальних планів, що враховують гендерні особливості. Створення безпечного, вільного від гендерних стереотипів середовища.

Тема 4. Гендерний аналіз як інструмент оцінки потреб клієнта та соціальних проблем.

Гендерний аналіз у діагностиці ситуації клієнта. Гендерний аналіз доступності соціальних послуг. Гендерна складова в індивідуальній роботі з клієнтом. Презентація результатів гендерного аналізу адміністрації закладу соціальних послуг. Методологія проведення гендерного аналізу: експрес-оцінка, глибинні інтерв'ю, аналіз нормативно-правових актів. Розробка програми втручання та підвищення ефективності соціальної політики. Перехід до диференційованих рішень, що враховують реальні потреби різних груп населення.

Тема 5. Інтерсекційний підхід у дослідженні гендерної проблематики у соціальній роботі.

Дослідження взаємодії соціальних підсистем та роль гендерної складової. Гендерна нерівність та соціальний клас і економічний статус. Гендерна нерівність та вік. Гендерна нерівність та інвалідність. Дослідження практик дискримінації. Розробка гендерно-орієнтованих стратегій втручання. Планування заходів з урахуванням гендерних особливостей, моніторинг ефективності впроваджених заходів. Забезпечення конфіденційності та безпеки клієнтів.

Тема 6. Міжсекторальна взаємодія для забезпечення гендерної рівності.

Принципи та засади міжсекторальної взаємодії. Зміна до закону «Про соціальні послуги» в Україні. Ефективна комунікація з закладами соціальної сфери. Оцінка ефективності міжсекторальної взаємодії. Координаційні ради з гендерних питань, робочі групи та комісії. Співпраця державних органів, громадських організацій, бізнес-сектору та міжнародних інституцій. Гендерна освіта та просвітництво. Подолання недовіри між секторами.

Змістовий модуль 2. Прикладні засади гендерних аспектів професійної компетентності соціального працівника

Тема 7. Гендерні аспекти роботи з жінками та чоловіками, які постраждали від насильства.

Фактори ризику щодо гендерно-обумовленого насильства для жінок та чоловіків. Специфіка роботи з жертвами та свідками домашнього насильства. Встановлення контакту з жертвою насильства. Допомога в подоланні залженості від агресора. Етапи роботи з жертвами насильства. Травмо-інформований підхід у роботі з постраждалими. Соціальний супровід та реінтеграція жертв насильства. Профілактика гендерно-обумовленого насильства.

Тема 8. Гендерні аспекти роботи з внутрішньо переміщеними особами.

Вплив гендерних ролей на процес адаптації ВПО в новій громаді. Гендерні потреби ВПО. Зміна гендерних ролей у родинах ВПО. Форми індивідуальної та групової роботи з ВПО. Підвищення ризику гендерно-обумовленого насильства для жінок, ускладнення доступу до репродуктивної охорони здоров'я, подвійне навантаження через догляд за дітьми та родичами. Криза ідентичності у чоловіків ВПО внаслідок втрати роботи та статусу годувальника. Створення безпечних просторів і адаптація соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей ВПО.

Тема 9. Гендерні аспекти роботи з ветеранками/ветеранами.

Гендерні потреби ветеранів та ветеранок. Гендерно зумовлені конфлікти в родинах ветеранів/ветеранок. Гендерні аспекти надання допомоги ветеранам/ветеранкам. Робота з чоловіками-ветеранами, які втратили статус годувальника у сім'ї. Соціальна робота з ветеранами та ветеранками у випадку ПТСР. Реінтеграція до цивільного життя. Подолання стигми звернення за допомогою. Розробка спеціалізованих програм допомоги ветеранам/ветеранкам.

Тема 10. Підтримка ЛГБТК+ клієнтів.

Особливості роботи з ЛГБТК+ клієнтами. Гендерно чутливе спілкування при роботі з ЛГБТК+ клієнтами. Гендерні проблеми, зумовлені статусом клієнта. Робота щодо профілактики гомофобних та трансфобних стереотипів. Створення середовища, де поважаються гендерна ідентичність та сексуальна орієнтація клієнта. Різноманіття ідентичностей у межах ЛГБТК+ спільноти. Комплексний супровід у випадках дискримінації, насильства чи відмови у наданні послуг. Професійне вдосконалення соціальних працівників у сфері ЛГБТК+-компетентності для подолання власних упереджень та стереотипів.

Тема 11. Технології empowerment у роботі з клієнтами.

Техніки розвитку навичок самоствердження (assertiveness). Техніки ідентифікації та використання внутрішніх ресурсів для подолання кризи. Підхід, орієнтований на сильні сторони (strengths-based approach). Тренінгова робота з цільовими групами. Перехід від патерналістської моделі допомоги до партнерської, де клієнт розглядається як експерт власного життя. Посилення сильних сторін клієнта, розвиток навичок самоадвокації та критичного мислення. Навчання прийняттю рішень, тренінги асертивної поведінки, техніки постановки цілей та планування дій.

Тема 12. Етичні дилеми та практики рефлексії в гендерно-чутливій соціальній роботі.

Етичні засади діяльності соціального робітника. Робота з суперечностями між переконаннями фахівця та принципами гендерної рівності. Забезпечення конфіденційності клієнта. Рефлексія та саморефлексія у практиці соціального працівника щодо гендерно чутливих питань. Супервізія та інтервізійні групи у створенні простору для аналізу складних випадків та розвитку професійної обізнаності. Стратегії подолання етичних дилем. Застосування етичних кодексів, консультацій з колегами, документування процесу прийняття рішень.

4. Теми лекційних занять

№ змістов ого модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема. Предметне поле гендерних досліджень.	2	1	один раз на тиждень
	Тема. Гендерно-чутливий підхід у соціальній роботі.	2	1	один раз на тиждень
	Тема. Інтерсекційний підхід у дослідженні гендерної проблематики у соціальній роботі.	2	1	один раз на тиждень
2	Тема. Гендерні аспекти роботи з жінками та чоловіками, які постраждали від насильства.	2	1	один раз на тиждень
	Тема. Гендерні аспекти роботи з ветеранками/ветеранами.	2		один раз на тиждень
	Тема. Технології empowerment у роботі з клієнтами.	2		один раз на тиждень
		12	4	

5. Теми семінарських занять

№ змісто вого модул я	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом з.ф.
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема. Нормативно-правове регулювання гендерної рівності. 1. Нормативно-правове поле регулювання гендерних питань. 2. Міжнародні механізми захисту. Зміст та основні положення Стамбульської конвенції. 3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». 4. Алгоритм дій соціального працівника при виявленні факту дискримінації за гендерною ознакою в закладі соціальних послуг.	2	1	один раз на тиждень
	Тема. Гендерний аналіз як інструмент оцінки потреб клієнта та соціальних проблем. 1. Гендерний аналіз у діагностиці ситуації клієнта. 2. Гендерний аналіз доступності соціальних послуг. 3. Гендерна складова в індивідуальній роботі з клієнтом. 4. Презентація результатів гендерного аналізу адміністрації закладу соціальних послуг.	2	1	один раз на тиждень
	Тема. Міжсекторальна взаємодія для забезпечення гендерної рівності. 1. Принципи та засади міжсекторальної взаємодії. 2. Зміна до закону «Про соціальні послуги» в Україні. 3. Ефективна комунікація з закладами соціальної сфери. 4. Оцінка ефективності міжсекторальної взаємодії.	2	1	один раз на тиждень

2	Тема. Гендерні аспекти роботи з внутрішньо переміщеними особами. 1. Вплив гендерних ролей на процес адаптації ВПО в новій громаді. 2. Гендерні потреби ВПО. 3. Зміна гендерних ролей у родинах ВПО, 4. Форми індивідуальної та групової роботи з ВПО.	2	1	<i>один раз на тиждень</i>
	Тема. Підтримка ЛГБТК+ клієнтів. 1. Особливості роботи з ЛГБТК+ клієнтами. 2. Гендерно чутливе спілкування при роботі з ЛГБТК+ клієнтами. 3. Гендерні проблеми, зумовлені статусом клієнта. 4. Робота щодо профілактики гомофобних та трансфобних стереотипів.	2		<i>один раз на тиждень</i>
	Тема. Етичні дилеми та практики рефлексії в гендерно-чутливій соціальній роботі. 1. Етичні засади діяльності соціального робітника. 2. Робота з суперечностями між переконаннями фахівця та принципами гендерної рівності. 3. Забезпечення конфіденційності клієнта. 4. Рефлексія та саморефлексія у практиці соціального працівника щодо гендерно чутливих питань.	2		<i>один раз на тиждень</i>
Разом		12	4	

6. Самостійна робота

№ змісто вого модул я	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Опрацювання Global Gender Gap Report 2024: – аналіз позиції України у світовому рейтингу та її гендерна проблематика; – порівняння України і іншими країнами світу, виділення перспективних напрямів соціальних змін у вирішення гендерних питань	13	14
2	Опрацювання Конвенції Ради Європи про запобігання насилльству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція)	13	14
3	Опрацювання документу Аналітична робота «Аналіз випадків домашнього насилля, де потерпілими є особи чоловічої статі». URL: https://www.uny.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/analychna-robota-go-ty-potriben-ukrayini_analiz-vypadkiv-domashnogo-nasyllya.pdf	13	14
4	Аналіз гендерного профілю України (https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2024/03/eu4genderhelpdesk_ukrainegenderprofile_2023-cgp_ukr_v5.pdf)	13	14
5	Опрацювання роботи. Мусевич Р.Ю. Російсько-українська війна: гендерні виклики та упередження. https://wicc.net.ua/media/gender_challenges.pdf	14	16
			66
			72

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування, дискусія Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 1. Нормативно-правове регулювання гендерної рівності. 1. Нормативно-правове поле регулювання гендерних питань. 2. Міжнародні механізми захисту. Зміст та основні положення Стамбульської конвенції. 3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». 4. Алгоритм дій соціального працівника при виявленні факту дискримінації за гендерною ознакою в закладі соціальних послуг.	4-5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 2-3 бали – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 1 бал – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 0,5 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
2	Опитування, дискусія Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 2 Гендерний аналіз як інструмент оцінки потреб клієнта та соціальних проблем. 1. Гендерний аналіз у діагностиці ситуації клієнта. 2. Гендерний аналіз доступності соціальних послуг. 3. Гендерна складова в індивідуальній роботі з клієнтом. 4. Презентація результатів гендерного аналізу адміністрації закладу соціальних послуг.	4-5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 2-3 бали – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 1 бал – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 0,5 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
3	Опитування, дискусія Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 3 Тема. Міжсекторальна взаємодія для забезпечення гендерної рівності. 1. Принципи та засади міжсекторальної взаємодії. 2. Зміна до закону «Про соціальні послуги» в Україні. 3. Ефективна комунікація з закладами соціальної сфери. 4. Оцінка ефективності міжсекторальної взаємодії.	4-5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 2-3 бали – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 1 бал – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 0,5 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	6
	Виконання проміжного тестування у системі moodle znu		10 запитань (1 бал за кожне запитання)	10

4	Опитування, дискусія Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарськ заняття 4 Тема. Гендерні аспекти роботи з внутрішньо переміщеними особами. 1. Вплив гендерних ролей на процес адаптації ВПО в новій громаді. 2. Гендерні потреби ВПО. 3. Зміна гендерних ролей у родині ВПО. 4. Форми індивідуальної та групової роботи з ВПО.	4-5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 2-3 бали – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 1 бал – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 0,5 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
5	Опитування, дискусія Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 5 Тема. Підтримка ЛГБТК+ клієнтів. 1. Особливості роботи з ЛГБТК+ клієнтами. 2. Гендерно чутливе спілкування при роботі з ЛГБТК+ клієнтами. 3. Гендерні проблеми, зумовлені статусом клієнта. 4. Робота щодо профілактики гомофобних та трансфобних стереотипів.	4-5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 2-3 бали – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 1 бал – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 0,5 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
6	Опитування, дискусія Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 6 Тема 12. Етичні дилеми та практики рефлексії в гендерно-чутливій соціальній роботі. 1. Етичні засади діяльності соціального робітника. 2. Робота з суперечностями між переконаннями фахівця та принципами гендерної рівності. 3. Забезпечення конфіденційності клієнта. 4. Рефлексія та саморефлексія у практиці соціального працівника щодо гендерно чутливих питань.	4-5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 2-3 бали – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 1 бал – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 0,5 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	6
	Виконання проміжного тестування у системі moodle znu		10 запитань (1 бал за кожне запитання)	10
Усього за змістові модулі				60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
залік	Тести	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 40 хвилин і одна спроба	15
	Теоретичне завдання	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	5 балів. Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь – 5 балів . Неповна відповідь з неточностями або нерозкриттям частини питання – 3-4 бали . Неповна і нелогічна відповідь – 1-2 бали .	5
	Індивідуальне завдання	Аналітичне дослідження. Вимоги до роботи розміщені на сторінці курсу у системі moodle.	20-18 – робота повністю розкриває питання, логічно структурована, здобувачі оперують теоретичними поняттями, розглянутими під час вивчення дисципліни, наявні висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з соціальної практики; 17-14 – положення та висновки у роботі недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень, робота має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 – відсутня чітка структура, робота має описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура відповідей	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За націонал ьною шкалою	
		Екзамен	
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гендер у психологічних та соціологічних дослідженнях : навч. посіб. / Л. О. Шевченко, Ю. В. Кобікова, І. В. Ламаш та ін. Київ, 2015. 148 с.
2. Гендерні дослідження : збірка. Київ, 2015. 228 с.
3. Жуковська Г. Г., Левченко К. Б., Остапенко О. О., Суслова О. І. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Ч. 1 / за заг. ред. К. Б. Левченко. Київ, 2020. 186 с.
4. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація : посіб. для експертів і експерток аналітичних центрів. Київ : SIDA, 2014. 65 с.
5. Основи гендерного аналізу : конспект лекцій / уклад. Ю. М. Савельєва. Суми : Сумський державний університет, 2023. 37 с.
6. Шевченко З. В. Соціально-філософські проблеми гендеру та фемінізму : навч.-метод. посіб. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2022. 130 с.
7. Clemens C. L. Introduction to Women's & Gender Studies. The Pennsylvania Alliance for Design of Open Textbooks, 2023. 180 p.

Додаткова:

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? : посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Київ : Дух і Літера, 2015. 380 с.
2. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / за наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2013. 448 с.
3. Гендерні студії у вищій школі: сучасні виклики та досягнення : матеріали Всеукр. наук.-пед. підвищ. кваліф. (м. Львів, 5 вересня - 16 жовтня 2022 р.). Одеса : Гельветика, 2023. 120 с.
4. Дерев'яно В. В. Пізнавальні стратегії соціологічного дослідження взаємообумовленості гендерної ідентичності і діяльнісного потенціалу людини. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2012. Вип. 17. С. 36–43.
5. Котова-Олійник С. В. Гендерні відносини як об'єкт соціально-філософського дослідження. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2012. Вип. № 51. С. 133–142.
6. Образ, тіло, порядок. Гендерні дослідження в міждисциплінарному спектрі : антологія / пер. з англ. та нім. ; за ред.: К. Міщенко, С. Штретлінг. Київ : Медуза, 2014. 232 с.
7. Ткалич М. Г. Гендерна психологія : навч. посіб. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академвидав, 2016. 256 с.
8. Фурманкевич Н. До проблеми аналізу гендерних досліджень у соціальній комунікації: теоретичний аспект. *Теле- та радіожурналістика* : збірник наукових праць / редкол.: В.В. Лизанчук (голов. ред.) та ін. Львів, 2016. № Вип. 15. С. 79–87.
9. Харченко О. І. Гендерні дослідження у соціології : спроба диференціації. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2011. Вип. 5. С. 205–211.

10. Інформаційні ресурси

1. Affective Worldmaking : Narrative Counterpublics of Gender and Sexuality / S. Schultersmandl, J. Aresin, S. S. P. Whybrew, D. Simic (eds.). Bielefeld : transcript, 2022. 236 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056184.pdf>.
2. Briggs R. A., George B. R. What Even Is Gender?. London : Routledge, 2023. 196 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055839.pdf>.
3. Clemens C. L. Introduction to Women's & Gender Studies. The Pennsylvania Alliance for Design of Open Textbooks, 2023. 180 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055833.pdf>.
4. Gender in Focus : Identities, Codes, Stereotypes and Politics / A. Zamfira, C. de Montlibert, D. Radu (eds.). Opladen : Verlag Barbara Budrich, 2018. 370 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050527.pdf>.
5. Gender Roles in the Future? Theoretical Foundations and Future Research Directions / edited by A. H. Eagly, S. Sczesny. Lausanne : Frontiers Media SA, 2019. 247 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051296.PDF>.
6. Measuring Gender Equality : A Multidisciplinary Analysis of Some EU Countries / E. di Bella, S. Fachelli, P. Lopez-Roldan [et al.] (eds.). Cham : Springer, 2023. 205 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057418.pdf>.

7. Nielsen H. B. *Feeling Gender : A Generational and Psychosocial Approach*. London : Palgrave Macmillan, 2017. 336 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051241.pdf>.
8. *Measuring Gender Equality: A Multidisciplinary Analysis of Some EU Countries* / E. di Bella, S. Fachelli, P. Lopez-Roldan [et al.] (eds.). Cham : Springer, 2023. 205 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057418.pdf>.
9. *Gender Roles in the Future? Theoretical Foundations and Future Research Directions* / edited by A. H. Eagly, S. Sczesny. Lausanne : Frontiers Media SA, 2019. 247 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051296.PDF>.

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

За бажанням студентів результати проходження курсів підвищення кваліфікації, стажувань, онлайн-курсів, тощо можуть бути зараховані у якості результату засвоєння відповідного змістового модулю дисципліни.

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу sorokina.soc@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyi_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ](#): <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.